

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
közbenső és részitélete**

Az ügy száma: Gfv.VI.30.375/2022/16.

A tanács tagjai: Dr. Simonné dr. Gombos Katalin a tanács elnöke

Dr. Tibold Ágnes előadó bíró

Dr. Döme Attila bíró

Dr. Farkas Antónia bíró

Dr. Madarász Anna bíró

A felperesek: ... I. rendű

... IV. rendű

... V. rendű

... VI. rendű

... VII. rendű

A felperesek képviselője: Dr. Kocsisné dr. László Ildikó ügyvéd

Alperesek: ... I. rendű

... II. rendű

... III. rendű

... IV. rendű

Az I., III. és IV. rendű alperesek képviselője: Kálóczy és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző:
dr. Bagi János Zoltán ügyvéd)

A II. rendű alperes képviselője: Horony Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Horony Levente
ügyvéd)

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: az I., IV., V., VI. és VII. rendű felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla, 14.Gf.40.082/2022/7/II. számú rész- és közbenső ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék, 2.G.43.826/2017/97. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős rész- és közbenső ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében hatályában fenntartja.

Kötelezi az I. rendű, IV. rendű, V. rendű, VI. rendű és VII. rendű felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az I. rendű, a III. rendű és a IV. rendű alpereseknek mint együttes jogosultaknak 63.500 (hatvanháromezer-ötszáz) forint, továbbá a II. rendű alperesnek 63.500 (hatvanháromezer-ötszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A Kúria kötelezi az I. rendű, IV. rendű, V. rendű, VI. rendű és VII. rendű felperest, hogy fizessenek meg egyetemlegesen az esedékesség napjáig az államnak – a Nemzeti Adó- és Vámhivatal illetékbevételi számlájára – 70.000 (hetvenezer) forint meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illetéket. Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

A közbenső és részítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az I. rendű felperes mint adós, valamint a néhai II. rendű, a néhai III. rendű és az V. rendű felperes mint adóstársak 2007. szeptember 7-én japán jen alapú kölcsönszerződést kötöttek az I. rendű alperessel mint hitelezővel. A szerződésről egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat is készült közjegyzői okiratba foglaltnak. A kölcsönszerződésben az adósok nyilatkoztak, hogy átvállalják a JPY/HUF árfolyamváltozásából eredő kockázatot.

[2] A kölcsönszerződés biztosítékát jelentette az ugyanezen a napon külön megállapodásba foglalt, a kölcsönrel finanszírozott ingatlanokra vonatkozó opciós szerződés és önálló zálogjogot alapító szerződés.

[3] A felperesek nem tettek eleget a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségüknek, ezért azt az I. rendű alperes 2009. április 22-én azonnali hatállyal, közokiratba foglaltan felmondta, amelynek következtében a felperesek tartozása egyösszegben esedékessé vált. A felmondó nyilatkozat közjegyzői okiratba foglalt tanúsítványa szerint felperesek tartozása 15.779.534 forint. A felperesek a felmondást 2009. április 23-án átvették.

[4] A felperesek a felmondást követően sem tettek eleget fizetési kötelezettségüknek, ezért az I. rendű alperes a 2009. június 11-én kelt megállapodással a fedezeti ingatlanok tekintetében a vételi jog gyakorlására a II. rendű alperest jelölte ki, amelyről az adósokat értesítette. A II. rendű alperes ingatlanokra vonatkozó tulajdonjogát az illetékes földhivatal bejegyezte. A felperesek az ingatlanokat nem bocsátották a II. rendű alperes birtokába.

[5] Az I. rendű alperes jogutóda 2014. szeptember 16-án kiválasos-beolvadás útján a III. rendű alperes lett jelen peres eljárás tekintetében. A III. rendű alperes önként perbe lépett, ugyanakkor a felperesek az I. rendű alperes perből való elbocsátáshoz nem járultak hozzá. A III. rendű alperes a felperesekkel szemben fennálló követelését 2017. január 18-án a IV. rendű alperesre engedményezte.

[6] Az I. rendű alperes a kölcsönszerződés felmondásáig összesen 119.806,9 forintot számolt fel árfolyamkülönbözet címén.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[7] A felperesek többször módosított, végleges keresete a felek között létrejött fogyasztói kölcsönszerződés, illetve az azt biztosító opciós és az önálló zálogjogot alapító szerződés érvénytelenségének (semmisségének), valamint a biztosítéki szerződések „elévülésének” megállapítására irányult. A kölcsönszerződés érvénytelenségének jogkövetkezményeként elsődlegesen a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 237. § (1) bekezdése alapján az eredeti állapot helyreállítását, másodlagosan a szerződés érvényessé, illetve a határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását kérték annak megállapításával, hogy a tartozásuk a kamatokkal együtt 12.745.221 forint. A biztosítéki szerződések tekintetében az eredeti állapot helyreállítását, a fedezeti ingatlanok vonatkozásában tulajdonjoguk visszajegyzését, és a II. rendű alperes tulajdonjogának törlését kérték.

[8] Hivatkozásuk szerint a kölcsönszerződés több okból is semmis, többek között az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás elégtelensége miatt. Annak felmondása is jogellenes volt, mert a felmondáskor kimutathatóan túlfizetésben voltak. Állították, hogy az opciós szerződés egyrészt feltűnő értékaránytalanságban szenved, másrészt a lex commissoria

tilalmába ütközik, harmadrészt egyes rendelkezései a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. § (1) bekezdésének több pontjába ütközik. Az opciós szerződést nem foglalták közokiratba, amely szintén semmisséget eredményez. A zálogszerződés érvénytelensége és elévülése körében a régi Ptk. 200. § (2) bekezdésének, 264. § (1) bekezdésének, valamint a Korm. rendelet megsértésére hivatkoztak.

[9] Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

[10] A II. rendű alperes viszontkeresetet terjesztett elő a fedezeti ingatlanok kiürítése iránt.

Az első- és másodfokú ítélet

[11] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. A II. rendű alperes viszontkeresetének helyt adva kötelezte a felpereseket a perbeli ingatlanok kiürítésére és a II. rendű alperes részére történő birtokba adására azzal, hogy a felperesek elhelyezésre nem tarthatnak igényt.

[12] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság rész- és közbenső ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és megállapította, hogy a felek által kötött kölcsönszerződés érvénytelen; az önálló zálogjogot alapító szerződés érvénytelenségének és elévülésének megállapítása iránti kereset elutasító rendelkezését helybenhagyta. Az elsőfokú ítélet fentieket meghaladó rendelkezéseit – a feljegyzett eljárási illeték, az állam által előlegezett költség, valamint a perköltség megfizetésére vonatkozó rendelkezéseire is kiterjedően – hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot ebben a keretben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

[13] A másodfokú bíróság elsőként azt rögzítette, hogy nem látta indokoltnak a másodfokú eljárás felfüggesztését a fellebbezésben írt okokból. A felperesek hivatkozása szerint a jelen jogvita eldöntése a kölcsönszerződésből eredő tartozásuk behajtása iránt velük szemben folyamatban lévő végrehajtás megszüntetése iránt az I. és a IV. rendű felperes által kezdeményezett perben hozandó döntés elbírálásától függ, azonban nem fejtették ki és nem vezették le, hogy a hivatkozott eljárásban hozandó döntés konkrétan milyen okból minősül jelen ügy előkérdésének. Ezért a felfüggesztésre irányuló kérelmüket a másodfokú bíróság nem találta alaposnak.

[14] A jogerős határozat szerint kisebb pontosítást követően az elsőfokú bíróság a releváns tényeket helytállóan állapította meg, azonban a másodfokú bíróság az érdemi döntésével és annak jogi indokolásával csak részben értett egyet.

[15] A másodfokú bíróság maradéktalanul egyetértett az elsőfokú bíróság önálló zálogjogot alapító szerződés érvénytelenségének és elévülésének megállapítása iránti kereset elutasító rendelkezésével és annak indokaival. Annak lényege szerint a régi Ptk. 269. § (1) bekezdése értelmében az önálló zálogjog biztosítékként kiköthető, azonban ebben az esetben sem járulékos jellegű. Az önálló zálogjog nem kapcsolódik a követeléshez, így

nem osztja valamely követelés sorsát, ezért nem foghat helyt a felperesek azon hivatkozása, hogy a jelzálogszerződés osztja a kölcsönszerződés és az opciós szerződés jogi sorsát. Az elévülésre való hivatkozás sem alapos a régi Ptk. 264.§ (1) bekezdés alapján, többek között azért, mert a felperesek keresete nem irányult a kölcsönszerződésből eredő követelés elévülésének megállapítására. Az a körülmény, hogy az önálló zálogjog a II. rendű alperes tulajdonszerzésére figyelemmel törlésre került az ingatlannyilvántartásból a zálogjogosult hozzájárulása alapján, nem eredményezi a jelzálogszerződés érvénytelenségét. A felperesek egyébiránt többszöri felhívásra sem jelölték meg, hogy mely jogszabály mely rendelkezését sérti az önálló zálogjog alapítása (amely jogszabályi rendelkezésbe ütközés folytán állítják az önálló zálogjogot alapító szerződés semmisségét), illetve miért tekintik érvénytelennek a zálogszerződés általuk hivatkozott pontjait. A felperesek továbbá nem fejtették ki, nem adták semmilyen jogi indokát annak sem, hogy az általuk megjelölt feltételek esetleges tisztességtelensége milyen okból eredményezné az önálló zálogjogot alapító szerződés teljes érvénytelenségét.

[16] A másodfokú bíróság emellett utalt arra is, hogy a II. rendű alperes tulajdonszerzésére nem a zálogszerződés alapján, hanem az opciós szerződés alapján került sor, amelyből következően a zálogszerződés esetleges érvénytelenségének nem lehet jogkövetkezménye a felperesek tulajdonjogának eredeti állapot helyreállítása címén történő visszajegyzése.

[17] A másodfokú bíróság abban részében találta a felperesek fellebbezését megalapozottnak, hogy az I. rendű alperes nem tett eleget az árfolyamkockázattal kapcsolatos, megfelelő tájékoztatás megadására vonatkozó kötelezettségének, ami az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses rendelkezések semmisségét eredményezi, és a kölcsönszerződés egészének érvénytelenségét vonja maga után. Ezt követően rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság eltérő jogi álláspontja folytán az elsőfokú ítélet a kölcsönszerződés érvénytelenségének lehetséges jogkövetkezménye körében felülbírálatra alkalmas megállapítást nem tartalmaz. Nem foglalt állást ekként arról sem, hogy a kölcsönszerződés érvénytelensége az opciós szerződés érvénytelenségét eredményezi-e, azaz a kölcsönszerződés érvénytelensége esetén az azt biztosító opciós szerződés válthat-e ki joghatást. A viszontkereset mikénti elbírálásának is előkérdése a kölcsönszerződés érvénytelenségének jogkövetkezményéről, illetőleg az opciós szerződés érvénytelenségéről és annak jogkövetkezményéről való döntés, hiszen ez utóbbi érvénytelensége esetén a vételi jog gyakorlására sem kerülhetett sor jogszerűen. A másodfokú bíróság részletes iránymutatást adott a megismételt eljárás vonatkozásában.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[18] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben a jogerős rész- és közbenső ítélet hatályon kívül helyezését és a perbeli kölcsönszerződés „érvénytelenségének, semmisségének a megállapítását”, valamint az önálló zálogjogot alapító szerződés megszűnésének megállapítását, illetve a jogerős határozat elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérték. Állították, hogy a jogerős rész- és közbenső ítélet sérti a régi Ptk. 234. § (1) bekezdését, 264. § (1) bekezdését, 329. § (2) bekezdését és a régi Pp. 152. § (2) bekezdését.

[19] A felperesek előadták, a jogerős rész- és közbenső ítéletben a másodfokú bíróság a tényállást csak részben állapította meg helyesen, viszont arra helytállóan következtetett, hogy a kölcsönszerződés érvénytelen. Megítélésük szerint azért jogszabálysértő a jogerős határozat, mert az érvénytelenség mellett csak az indokolásában állapította meg a kölcsönszerződés semmisségét, a rendelkező részben azt elmulasztotta. Jogi álláspontjuk szerint a teljes szerződés semmis, nem pusztán érvénytelen. A semmisségről a bíróság hivatalból határoz a felek akaratától és kívánásától függetlenül.

[20] Jogszabálysértő a jogerős rész- és közbenső ítélet azért is, mert nem állapította meg a biztosítéki szerződések érvénytelenségét annak ellenére, hogy azok oszttják szerződés jogi sorsát. Az opciós szerződés ezen túlmenően a törvény erejénél fogva megszűnt öt év elteltével, míg az önálló zálogjogot alapító szerződés a főkövetelés elévülésére tekintettel szintén megszűnt. A felperesek állították, hogy a főkövetelés 2014. április 22-én elévült. Előadták továbbá, hogy az ingatlan-nyilvántartásból a zálogjog bejegyzését törölték.

[21] A felperesek hivatkoztak arra is, hogy a II. rendű alperes megszűnt, emiatt nem lehet tulajdonosa az ingatlannak, és viszontkereset sem terjeszthetett volna elő. A viszontkeresetnek res iudicata miatt sem lehetett volna helyt adni.

[22] A felperesek véleménye szerint az általuk indított végrehajtás megszüntetése iránti per jelen per előkérdését képezi, így amennyiben a Kúria a szerződés érvénytelensége mellett annak semmisségét nem állapítaná meg, úgy „elfogadják, hogy a kölcsönszerződés érvénytelen”, de változatlanul vitatják zálogjogot alapító szerződés és az opciós szerződés érvényességét.

[23] Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős rész- és közbenső ítélet hatályában fenntartását kérték. Egyező álláspontjuk szerint a felülvizsgálati kérelem több tekintetben is ellentmondásos és értelmezhetetlen, abból nem állapítható meg, hogy a felperesek pontosan milyen tartalmú határozat meghozatalát kívánják. Az általuk megjelölt megsértett jogszabályhelyek nem hozhatók összhangba a kérelmükkel. A felülvizsgálati kérelem nem elégíti ki a jogszabály és a Kúria gyakorlata által megkívánt tartalmat. Egyebekben a jogerős határozat helytálló indokaira utaltak.

[24] Az I., III. és IV. rendű alperesek előadták továbbá, amellet, hogy a másodfokú bíróság döntése akörben is helytálló volt, hogy a felperesek által a Budapesti XX., XXI. és XXIII. Kerületi Bíróság előtt 8.P.XXI.20.209/2022 ügyszám alatti végrehajtás megszüntetése iránti perre hivatkozással előterjesztett, a per tárgyalásának felfüggesztésére irányuló kérelmét elutasította, a hivatkozott eljárás egyrésztől kizárólag I. rendű felperest érintette, másrésztől a bíróság a keresetet jogerősen elutasította.

[25] A felperesek az ellenkérelmekre tett válasziratukban többek között hivatkoztak arra is, hogy a jogerős rész- és közbenső ítélet sérti a régi Pp. 2. § (2) bekezdését, továbbá a becsatolt magánszakvélemény szerint a felmondáskor túlfizetésben voltak.

A Kúria döntése és jogi indokai

[26] A Kúria az alperesek felülvizsgálati ellenkérelmében írtakra tekintettel elsődlegesen rögzíti, hogy bár a felperesek felülvizsgálati kérelme a később részletesen kifejtettek szerint teljes terjedelmében valóban nem tekinthető elbírálásra alkalmasnak, azonban egy részében kielégíti a régi Pp. 272. § (2) bekezdésében és az azt értelmező, a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II.15.) PK véleményben (a továbbiakban: PK vélemény) írt minimális tartalmi követelményeket, ezért a Kúria nem látta akadályát az érdemi elbírálásnak.

[27] Kiemeli, a felülvizsgálati eljárás tárgyát rész- és közbenső ítélet képezi. A másodfokú bíróság a határozatában részben megváltoztatta az elsőfokú bíróság valamennyi kereseti kérelmet elutasító döntését és közbenső ítéleti rendelkezésében egy okból, az árfolyamkockázatot a felperesekre telepítő szerződéses rendelkezés tisztességtelensége miatt a keresetnek helyt adva megállapította a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségét. Részítéleti rendelkezésével a 2007. szeptember 7-én megkötött önálló zálogjogot alapító szerződés érvénytelenségének és elévülésének megállapítása iránti keresetet elutasító rendelkezést helybenhagyta. Ezt meghaladóan az elsőfokú ítélet – a felülvizsgálati kérelemmel nem támadható – hatályon kívül helyezéséről és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasításáról rendelkezett (Kúria Gfv.IX.30.226/2012/2.). Ez utóbbi körbe tartozik az érvénytelen kölcsönszerződés jogkövetkezményeinek a levonására, az opciós szerződés érvénytelenségére és annak jogkövetkezménye levonására vonatkozó kereseti kérelmek, valamint a viszonkereset elbírálása. A felperesek e körbe tartozó érdemi hivatkozásainak ezért a közbenső ítéletet követő, továbbá a hatályon kívül helyező döntést követően folytatódó elsőfokú eljárásban lesz relevanciája, emiatt ezek a hivatkozások – ezekre irányuló érdemi döntések hiányában – jelen felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálhatók.

[28] A felperesek felülvizsgálati kérelme valamennyi rész- és közbenső ítéleti rendelkezés ellen irányult, azonban a fentiek szerint ezek egy része érdemben nem volt vizsgálható. A Kúria erre tekintettel kizárólag a közbenső ítéleti és az önálló zálogjogot alapító szerződés tekintetében hozott érdemi döntés vonatkozásában vizsgálta a felülvizsgálati kérelmet az alábbi korlátok mellett.

[29] A régi Pp. 272. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelem előterjesztésére, a másodfokú határozat közlésétől számított 60 nap áll rendelkezésre. A törvényben megállapított határidő nem hosszabbítható meg, azt a Kúria sem engedélyezheti, ezért a 60 napon túl előterjesztett „válasziratban” megjelölt, illetve a felülvizsgálati tárgyaláson előadott – a határidőben benyújtott felülvizsgálati kérelemben nem szereplő – további kifogások, jogi érvelések, az ezekben előadott új jogszabálysértésekre történő hivatkozások érdemben nem voltak vizsgálhatók (Pfv.VI.20.508/2022/33.).

[30] A PK véleménnyel értelmezett régi Pp. 272. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabály megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt konkrétan megjelöli a megsértett jogszabályhelyet, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis, ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokát ismerteti. Ha a fél a felülvizsgálati kérelmében több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának

rendelkeznie kell a fenti tartalmi követelményekkel. Érdemben csak azok a hivatkozások vizsgálhatók, amelyek esetében a régi Pp.-ben meghatározott tartalmi követelmények maradéktalanul teljesülnek (Kúria Pfv.V.20.301/2015. - BH2015.307.).

[31] Ennek megfelelően nem volt érdemben vizsgálható a felülvizsgálati kérelem II. rendű alperes megszűnésével kapcsolatos, jogszabályi megjelölés nélküli hivatkozása, valamint a jogerős határozat régi Ptk. 364. § (1) bekezdésébe állított ütközése, mivel a felperesek e megsértettként megjelölt jogszabályhellyel összefüggésben nem adtak elő jogi érvelést.

[32] A Kúria a jogerős rész- és közbenső ítéletet a felülvizsgálat kérelem fentiekben meghatározott keretei között vizsgálta a régi Pp. 275. § (2) bekezdése alapján, és azt az abban megjelölt okokból nem találta jogszabálysértőnek.

[33] A felperesek eljárási szabálysértésként a régi Pp. 152. § (2) bekezdésére hivatkoztak, változatlanul állítva, hogy a végrehajtás megszüntetése iránti per elbírálása a jelen perben hozandó döntés előkérdését képezi, ezért indokolt lett volna a felfüggesztés iránti kérelmük teljesítése. A másodfokú bíróság megállapítása szerint önmagában az a körülmény alátámasztotta a per tárgyalása felfüggesztésére irányuló kérelem elutasítását, hogy a felperesek nem adták elő, milyen okból tekintik előkérdésnek a hivatkozott perben hozandó határozatot. A felperesek a felülvizsgálati kérelmükben sem fejtették ki ennek okát, továbbá nem cáfolták a jogerős határozat idézett megállapítását, a Kúria erre tekintettel eljárási jogszabálysértést nem tudott megállapítani.

[34] A közbenső ítéleti rendelkezés ellen előterjesztett felülvizsgálati kérelmükben a felperesek a régi Ptk. 234. § (1) bekezdésére és arra hivatkoztak, a bíróságnak hivatalból kell határoznia a semmisségről. A Kúria rámutat, a jelen ügyben nem volt szükség a semmisség hivatalbóli észlelésére, mert a felperesek keresete éppen ennek megállapítására irányult, így a bíróságoknak a kereset megalapozottságáról kellett dönteniük. A másodfokú bíróság a kölcsönszerződés tekintetében teljeskörűen helyt adott a felperesek keresetének (a jogalap vonatkozásában), megállapítva a kölcsönszerződés érvénytelenségét. A felülvizsgálati kérelemben írtakkal szemben az érvénytelenség kimondása mellett nem volt szükség a semmisség megállapítására, miután az érvénytelenség összefoglaló dogmatikai kategória, annak a megtámadhatóság mellett a semmisség az egyik fajtája. Fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, továbbá a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan, előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalott tisztességtelen kikötés semmis [rég Ptk. 209/A. § (2) bekezdés]. A jogerős közbenső ítélet rendelkező része és indoklása is egyértelmű abban a tekintetben, hogy a bíróság a felperesek kereseti kérelmének megfelelően döntött a kölcsönszerződés körében a kereset jogalapjáról. A deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot – a kedvezőbb kamatmérték ellenében – korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, tisztességtelensége ezért a teljes szerződés érvénytelenségét, más szóval semmisségét eredményezi. Alaptalanul hivatkoztak ezért a felperesek arra, hogy a másodfokú bíróságnak az érvénytelenség mellett a semmisséget is meg kellett volna állapítania a határozata rendelkező részében, ezt alátámasztó jogszabályi rendelkezésre a felperesek nem is tudtak hivatkozni. Érvelésüket régi Ptk. 234. § (1) bekezdése nem támasztja alá.

[35] A felperesek változatlanul állították, hogy az önálló zálogjogot alapító szerződés érvénytelen abból az okból, hogy azt az érvénytelen kölcsönszerződés biztosítékeként kötötték. Nem cáfolták azonban a jogerős határozat azon okfejtését, hogy az önálló zálogjog nem járulékos kötelezettség, jogi sorsa nem függ a biztosított követelés jogi sorsától, ezért önmagában a kölcsönszerződés érvénytelensége nem eredményezi az önálló zálogjogot alapító szerződés érvénytelenségét. Nem jelöltek meg továbbá e körben további anyagi jogszabálysértést sem. A régi Ptk. 234. § (1) bekezdéséből önmagában szintén nem következik a perbeli zálogszerződés érvénytelensége.

[36] A felperesek a jogerős határozatnak a régi Ptk. 264. § (1) bekezdésébe ütközését is állították arra hivatkozással, hogy a zálogjog a kölcsönkövetelés elévülésére tekintettel megszűnt. A felperesek a felülvizsgálati kérelmükben nem cáfolták a másodfokú bíróság azon megállapítását, miszerint nem volt a kölcsönszerződésből eredő követelés elévülésének megállapítására irányuló kereseti kérelmük. Erre tekintettel az eljáró bíróságok ezt a kérdést nem vizsgálták, nem vizsgálhatták, mivel a régi Ptk. 204. § (3) bekezdése szerint a követelés elévülése hivatalból nem vehető figyelembe. Ez eleve kizárta a követelés elévülése következtében a zálogjog megszűnésének a megállapítását. Egységes a bírói gyakorlat abban, hogy a perben nem érvényesített igény tekintetében a felülvizsgálati eljárásban jogszabálysértés megállapítására nem kerülhet sor, a jogerős ítélet (rész- és közbenső ítélet) felülvizsgálati kérelemmel csak olyan kérdésben támadható, amely az első- és másodfokú eljárásnak is tárgya volt (BH1998. 288., BH2001. 172., BH1995. 163., Pfv.VI.20.455/2019/11.; Gfv.VI.30.255/2021/4.).

[37] A Kúria mindezekre tekintettel a jogerős rész- és közbenső ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezéseit a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Alkalmazott jogszabályok és joggyakorlat

[38] 1952. évi III. törvény 272. § (1), (2) bekezdés

[39] 1/2016. (II.15.) PK vélemény

A döntés elvi tartalma

[40] A jogerős részítélet elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyező és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasító rendelkezése ellen nincs helye felülvizsgálatnak. A felülvizsgálati kérelem azon hivatkozásai vizsgálhatók csak érdemben, amelyek esetében a jogszabályban meghatározott tartalmi követelmények maradéktalanul teljesülnek. A felülvizsgálati kérelem előterjesztésére nyitvaálló határidőn túl előadott további kifogások, jogi érvelések, új jogszabálysértésekre történő hivatkozások érdemben nem vizsgálhatók.

Záró rész

[41] A felperesek az eredménytelen felülvizsgálati kérelem következtében kötelesek az alperesek jogi képviselési díjból álló eljárási költségének megfizetésére a régi Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó régi Pp. 78. § (1) bekezdése szerint. A Kúria a fizetendő eljárási költséget a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3), (5) és (6) bekezdése alapján határozta meg a kifejtett jogi képviselési tevékenység munkaterhével arányos, mérsékelt összegben. A Kúria a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII.27.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 3. § (1) bekezdése alapján határozott a felperesek illetékfeljegyzési joga folytán meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illeték viseléséről. A Kúria az IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján tájékoztatja a felpereseket, hogy az illetéket a Nemzeti Adó- és Vámigazgatóság 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételei számlájára kell megfizetniük, a megfizetés során közleményként fel kell tüntetni a Kúria megnevezését, a Kúria e határozatának ügyszámát és a fizetésre kötelezésre kötelezett adóazonosító számát. A Kúria az IM rendelet 3. § (4) bekezdése alapján figyelmezteti a felpereseket, ha az illetéket annak esedékességekor nem fizetik meg, az adózás rendjéről szóló törvény rendelkezései szerinti késedelmi pótlékot kell fizetniük.

[42] A közbenső és részítélet elleni felülvizsgálatot a régi Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

[43] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a régi Pp. 274. § (1) bekezdése alapján – kérelemre – tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2023. július 5.

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Tibold Ágnes s.k. előadó bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Farkas Antónia s.k. bíró, Dr. Madarász Anna s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

S.K.

bírósági ügyintéző